

Bilimsel Yaratıcılık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilimsel Yaratıcılık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17824>

Özet

Bilimsel Yaratıcılık Ölçeği, Huriye Deniz Çeliker ve A. G. Balım tarafından 2012 yılında Türkçeye uyarlama çalışması tamamlanmış, 7 maddelik kısa bir ölçme aracıdır. Ölçek, eğitim bilimleri ve psikoloji alanlarında, özellikle ortaokul düzeyindeki öğrencilerin bilimsel süreçlerde gösterdikleri **bilimsel yaratıcılık** eğilimlerini ve yeterliliklerini nicel olarak belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Uyarlama sürecinde ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşleri ile desteklenmiş ve yüksek düzeyde iç tutarlılık (Cronbach Alfa: 0.86) değerine sahip olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Bilimsel Yaratıcılık, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Ortaokul Öğrencileri, Güvenirlilik, Geçerlik.

Yazarlar

Huriye Deniz Çeliker, A. G. Balım.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin bilimsel problem çözme ve araştırma süreçlerinde sergiledikleri **yaratıcı düşünme** becerilerini ve özgün yaklaşımların ölçmektir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, Türkiye'deki eğitim araştırmacılarına ve öğretmenlere, öğrencilerin bilimsel yaratıcılık düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirebilecekleri standart bir araç sunmayı hedeflemiştir.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin psikometrik niteliklerinin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu titizlikle test etmiş, böylece bilimsel yaratıcılığın ulusal düzeyde incelenmesine olanak sağlamıştır.

Yapı (Construct)

Bilimsel Yaratıcılık Ölçeği, bilim alanındaki yaratıcılık ölçmektedir. Bu yapı, genellikle bilimsel bağlamdaki özgünlük, akıcılık, esneklik ve detaylandırma gibi yaratıcılığın temel bileşenlerini içerir. Ölçek, öğrencilerin bilimsel aktiviteler sırasında yeni fikirler geliştirme, alımlı düşünme ve çözümler bulma ve farklı bakış açılar kullanma yeteneklerini değerlendirmeye odaklanmıştır. Ölçek toplamda 7 maddeden oluşmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çalışmaları kapsamında öncelikli olarak kapsam geçerliğine odaklanılmıştır. Kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla, ölçekte yer alan maddelerin ölçülmek istenen alan

yeterince temsil edip etmediği, hem ilgili bilim alanını iyi bilen hem de ölçek hazırlama tekniklerine hakim uzman bir gruba inceletilmiştir (Gözüm ve Aksayan, 2003).

Uzmanların öneri ve eleştirileri doğrultusunda ölçek yeniden yapılandırılmış ve maddeler revize edilmiştir (Tezbaşaran, 1997). Uzman görüşlerinin alınmasından ardından, ölçek maddelerinin hedef kitle tarafından anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla 6., 7. ve 8. sınıftan onar öğrenciye pilot uygulama yapılmıştır. Bu süreç, ölçeğin dilsel ve yapısal olarak uygunluğunu teyit etmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin **güvenirlilik** analizleri, yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir. Madde toplam korelasyonları 0.37 ile 0.74 arasında bulunmuştur, bu da her bir maddenin ölçeğin bütünüyle tutarlı bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri 0.86 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin psikometrik açıdan son derece güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca, ölçekte yer alan maddelerin kısımleri bilimsel yaratıcılık düzeylerine göre ne kadar ayırt edici olduğunu incelemek amacıyla üst %27 ile alt %27 gruplarının puanları arasındaki farkın anlamlılığına bakılmıştır. Bu analiz, ölçeğin yüksek ve düşük yaratıcılığa sahip grupları başarıyla bir şekilde ayırtabildiğini ortaya koymuştur.

Faktör Analizi

Kaynak metinde doğrudan faktör analizi sonuçları (açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizi) belirtilmemiş olsa da, uyarılma sürecinin bir parçası olarak ölçeğin yapı geçerliliğinin test edildiği varsayılmaktadır. Ölçeğin 7 maddeden oluşan yapısı, muhtemelen bilimsel yaratıcılık yapısının tek bir temel faktör altında ölçmek üzere tasarlanmıştır. Elde edilen güçlü güvenirlilik katsayıları, ölçeğin yapısal bütünlüğünü desteklemektedir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarılma

Format: Likert Tipi (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: Öğrenciler

Yaş Grubu: Ortaokul öğrencileri (6., 7. ve 8. Sınıf)

Popülasyon Detayları: Pilot çalışmaları 6., 7. ve 8. sınıftan 10'ar öğrenci üzerinde

gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Psikolojisi, Uyarlama Çalışması, Bilimsel Yaratıcılık, Cronbach Alfa, Ayırt Edicilik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Kaynakta belirtilmemiştir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: huriyedenis@mehmetakif.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazma Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yığı

Ölçek, 2012 yılında Türkçe literatüre kazandırılmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Ölçeğin orijinal makalesi Dergipark üzerinden erişilebilir durumdadır: dergipark.ulakbim.gov.tr.

Orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: bilimsel-yaraticilik-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Deniz-Çeliker, H. ve Balım, A. G. (2012). Bilimsel Yaratıcılık Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama süreci ve değerlendirme ölçütleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 5(2), 1-21.

Gözüm, S. ve Aksayan, ?. (2003). Yapısal Eşitlik Modellemesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5(1).

Tezbaşaran, A. A. (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Bilimsel Yaratıcılık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek toplamda 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin orijinal metinleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.